

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра державного управління
та місцевого самоврядування

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

збірник наукових праць
Випуск 2, 2014 р.

Рівне – 2014

Зміст випуску

| | | |
|---|---|----|
| <i>ТЕОРЕТИКО-МЕТОДО-ЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i> | Драган І.О. Формування нових управлінських підходів до взаємодії суб'єктів природо-ресурсних відносин..... | 7 |
| | Кальниш Ю. Г. Тенденції сучасного конституційного процесу: виклики для України..... | 13 |
| | Коваленко М. М. Богословська спадщина та державне управління: закономірність синтезу | 17 |
| | Пархоменко-Куцевіл О. І. Сучасні кадрові технології в системі державної служби України: теоретико-методологічні засади | 24 |
| | Римар М. В., Ватаманюк-Зелінська У. З. Нова економічна модель розвитку України в аспекті формування інтеграційних об'єднань у машинобудівному комплексі | 31 |
| | Романенко Є. О. Шляхи вдосконалення державної інформаційної політики України та державної комунікативної політики: дихотомія проблеми | 36 |
| | Акімова Л. М. Теоретико-методологічне обґрунтування аспектів державного регулювання ринку фінансових послуг | 44 |
| | Антонова С. Є., Вострікова Н. В. Інформаційно-аналітична підтримка прийняття управлінських рішень при державному управлінні водогосподарським комплексом України..... | 49 |
| | Лещенко С. І., Зелений В. М. Удосконалення державного регулювання інноваційної діяльності в Україні..... | 56 |
| | Корбутяк В. І., Герасимчук І. В. Необхідність розробки та основні засади новітньої концепції реформи медицини в Україні | 61 |
| | Павлов В. І., Ляхович О. О. Державне регулювання проектами державно-приватного партнерства в науково-інноваційній сфері України | 67 |
| <i>ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ</i> | Акімов О. О. Психологічні складові процесу підготовки фахівців в галузі знань «державне управління» до міжкультурної комунікації | 74 |
| | Алейнікова О. В. Управлінський аспект стійкого розвитку самоорганізованої бізнес-системи | 81 |
| | Бондарчук Н. В. Соціальні пріоритети при формуванні державної політики розвитку інноваційного потенціалу України | 86 |
| | Шпак Ю. В. Формування системи продовольчої безпеки в Україні в умовах глобалізації ринків..... | 91 |
| | Сазонець І. Л., Маланчук Л. О. Економіко-екологічні механізми державного регулювання мінерально-сировинних ресурсів | 98 |

Зміст випуску

| | | |
|--|---|------------|
| | Федина К. М. | |
| | Пріоритетні напрямки реалізації енергозбереження в регіоні..... | 103 |
| | Цимбаюк В. І., Циганюк М. В. | |
| | Теоретико-правові аспекти організації судово-бухгалтерської експертизи..... | 107 |
| | Шанюк В. І. | |
| | Діаріуш і розвиток української журналістики | 110 |
| | Ярощук В. Г. | |
| | Принцип екологічної безпеки у водному праві України | 116 |
| | Галкін І. Г., Іщенко О. М. | |
| | Особливості кваліфікації злочинів при юридичній та фактичній помилці..... | 122 |
| | Вовк Ю. Є. | |
| | Місце та роль уряду в системі вищих органів державної влади і управління в період директорії української народної республіки..... | 126 |
| | Мельничук Ю. І. | |
| | Морально-етичні принципи медіації в Україні..... | 131 |
| | Водоп'ян Т. В. | |
| | Окремі проблеми вирішення справ про визнання недійсними правочинів, укладених адієздатною особою | 135 |
| | Сидорук В. Й. | |
| | Слово, що кликало до бою | 139 |
| | Луцьок П. О., Самороков В. О. | |
| | Розвиток адвокатури як один зі шляхів демократизації суспільства | 144 |
| <i>ЗАРУБІЖ- НИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВ- НОГО УПРАВЛІННЯ</i> | Tomasz Wołowiec, Sylwia Ćmiel | |
| | Konsekwencje prawne norm zadłużenia jednostek amorządu terytorialnego według przepisów ustawy o finansach publicznych..... | 149 |
| | Іванюта П. В. | |
| | Роль держави в регулюванні ринкових відносин з врахуванням зарубіжного досвіду | 159 |
| | Малиновська О. А. | |
| | Європейський досвід інтеграції іммігрантів і уроки для України | 164 |
| | Петроє О. М. | |
| | Євро-інтеграційні пріоритети розвитку системи соціального діалогу в Україні | 174 |
| | Вимоги до оформлення статей..... | 181 |

Contents of the issue

Contents of this issue

| | |
|--|---|
| <i>THE THEORETICAL AND METHO- DOLOGICAL ASPECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION</i> | <p>Dragan I. Formation of new administrative approaches to interaction subjects of natural resource relations 7</p> <p>Kal'nysh Y. Trends in modern constitutional process: challenges for Ukraine 13</p> <p>Kovalenko M. Theological heritage and governance: synthesis pattern 17</p> <p>Parhomenko-Kutsevil O. The modern technology personnel in the civil service of Ukraine: theoretical and methodological aspects 24</p> <p>Rymar M., Vatamanyuk-Zielinska U. New economic model of Ukraine concerning the establishment of integration associations in mechanical engineering 31</p> <p>Romanenko E. Ways to improve public policy information and Ukraine state communications policy: the dichotomy problems 36</p> <p>Akimova L. Theoretical and practical bases of the state regulation of financial services 44</p> <p>Antonov S., Vostrikova N. Information and analytical support of managerial decision making at the public administration of Ukrainian water complex 49</p> <p>Leshchenko S., Zelenuy V. Improving the regulation of innovation in Ukraine 56</p> <p>Korbutyak V., Gerasymchuk T. The need for development and the basic principles of the new concept of reform of medicine in Ukraine 61</p> <p>Pavlov V., Liakhovich O. State regulation of public-private partnerships in research and innovation field of Ukraine 67</p> |
| <i>THE PRACTICAL ASPECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION</i> | <p>Akimov O. Psychological components of training in knowledge "governance" to intercultural communication 74</p> <p>Aleynikova O. Management aspects sustainable development of self-organizing business 81</p> <p>Bondarchuk N. V. Social priorities in the formation of public policy innovative potential Ukraine 86</p> <p>Shpak Yu. Formation of food security in Ukraine in globalizing markets 91</p> <p>Sazonets I., Malanchuk L. Economic and environmental state regulation of mineral resources 98</p> |

| | | | |
|---|--|-----|--|
| | Fedina K. | | |
| | Priority directions in realization of regional energy saving | 103 | |
| | Tsybaliuk V., Tsyhanyuk M. | | |
| | Theoretical and legal aspects of forensic accounting..... | 107 | |
| | Shanyuk V. | | |
| | Diariush and development of Ukrainian journalism..... | 110 | |
| | Yaroshchuk V. | | |
| | Principle of ecological security of water law in Ukraine..... | 116 | |
| | Galkin I., Ischenko A. | | |
| | Features of qualification of crimes attached to legal and actual errors.... | 122 | |
| | Vovk Yu., | | |
| | Place and role of government in the higher of government and administration during the Ukrainian people's republic directory..... | 126 | |
| | Melnychuk Y. | | |
| | Moral and ethical principles of mediation in Ukraine..... | 131 | |
| | Vodop'yan T., | | |
| | Some problems for handling a case for annulment transactions entered concluded incapacitated person..... | 135 | |
| | Sidoruk W. | | |
| | A word calling in fight..... | 139 | |
| | Lutsyuk P., Samorokov V., | | |
| | Development of the employment as one of the ways of the democratization of society..... | 144 | |
| <i>THE FOREIGN GOVERNMENT EXPERIENCE OF PUBLIC ADMINISTRATION</i> | Thomas Wołowiec, Sylwia Ćmiel | | |
| | Legal consequences of the standards of local government debt in a case of the act on public finance | 149 | |
| | Ivaniuta P. | | |
| | The state's role in the regulation of the market and with regard to foreign experience | 159 | |
| | Malynovska O. | | |
| | European experience of integration of immigrants and lessons for Ukraine | 164 | |
| | Petroye A. M., | | |
| | Euro-integration priorities of development system the social dialogue in Ukraine | 174 | |
| | Requirements for Authors..... | 181 | |

УДК 338.24 : 338.439

Іванюта П. В.,

д.держ.упр., доцент, професор кафедри фінансів
Вінницького кооперативного інституту, м. Вінниця

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В РЕГУЛЮВАННІ РИНКОВИХ ВІДНОСИН З ВРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Ivaniuta P.,

Doctor of Public Administration, Associate Professor, Professor of the Finance Department
Vinnytsia cooperative institute, Vinnytsia

THE STATE'S ROLE IN THE REGULATION OF THE MARKET AND WITH REGARD TO FOREIGN EXPERIENCE

В статті обґрунтована роль держави у регулюванні ринкових процесів на базі зарубіжного досвіду, а також розкритий аналіз країн ЄС, Росії та України за рівнем ризику і привабливості ринку.

В статье обусловленная роль государства в регулировании рыночных процессов на базе зарубежного опыта, а также раскрытый анализ стран ЕС, России и Украины за уровнем риска и привлекательности рынка.

In the thesis by validated role state in regulation of market process on the basis foresight experience and also come out analysis countries EU, Russian and Ukraine for risk level and market attraction.

Ключові слова: ринок, механізм, держава, виробництво, конкуренція.

Ключевые слова: рынок, механизм, государство, производство, конкуренция.

Key words: market, mechanism, state, production, competition.остановка проблеми.

Постановка проблеми

У ринковій економіці можна розглядати три основних функції держави, притаманні всім стадіям її розвитку: постачання економіці необхідної кількості «центральної» грошей; задоволення потреб населення в благах і послугах, або так званих «чистих суспільних товарах» (національна оборона, державне управління, охорона суспільного порядку, єдина енергетична система, фундаментальна наука, освіта тощо); регулювання частини економічних процесів, які залишилися за межами ринкової економіки (охорона навколишнього середовища, соціальний захист і необхідне забезпечення окремих верств населення, перерозподіл фінансових ресурсів через бюджетний механізм). Але однією з глибоких і небезпечних помилок, яка проявляється в процесі обговорення концепції переходу до ринкової економіки, є зведення усієї проблеми до створення «вільного ринку», «необмеженої конкуренції». Посилаються на досвід розвинутих країн. Насправді, і це треба ще раз підкреслити, що

«вільного ринку» нині немає і не може бути в жодній країні Заходу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

До вчених, які досліджували сутність ринку не лише як явище, але як процеси, відносяться І.Л. Акулич, М.Ф. Зяйлик, В. Нордхаус, П. Самуельсон, А.А. Чухно, І. Шанін. Але питання щодо державного регулювання ринкових відносин потребує подальшого дослідження, зокрема виникає необхідність обґрунтування економічних функцій держави, де відсутня єдність їх визначень у наукових працях.

Мета статті

Постановка завдання полягає у обґрунтуванні ролі державного регулювання на ринок за допомогою зарубіжного досвіду та визначення механізмів.

Виклад основного матеріалу

Що стосується країн Західної Європи, то в економічному житті поряд з ринком важливу роль

відіграє економічна діяльність держави. У Великобританії, наприклад, ціни на молоко встановлюються урядом, Комісією європейських співтовариств. Будівництво промислових підприємств та малих будинків визначається у Великобританії, Франції, Голландії та інших країнах державними законами та муніципальними рішеннями не меншою мірою, ніж попитом чи доходами будівельних компаній. Тому не можна розглядати економічні системи крізь призму дуалізму: «держава і план» і «капіталізм і ринок». При такому підході залишаються осторонь специфічні структури, без яких неповним буде як розуміння самої системи, так і механізму їх функціонування і розвитку.

Важливим елементом сучасного господарського механізму розвинутих країн є економічна діяльність держави. При певних відмінностях у різних країнах масштаби державного регулювання економіки та його вплив на економічні процеси досить глибокий та багатогранний. Держава використовує і прямі, адміністративні (наприклад, державне замовлення), і опосередковані,

економічні, методи регулювання соціально-економічних процесів (фінансово-кредитні засоби, податки та певною мірою ціни). Цікаво, що в економіці Німеччини, яка славиться своєю відданістю принципам вільного ринку, спеціалісти нарахували кілька тисяч форм і методів, за допомогою яких держава здійснює регулювання економіки [5].

Кожне законодавство країни містить торговельні бар'єри згідно з перебуванням її до окремої спільноти з метою інтеграції у світовий простір, як: Європейський союз (ЄС), союз незалежних держав (СНД), Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), Південно-американська угода про вільну торгівлю (НАФТА) [1, С. 51 – 52]. Ці інтеграційні спільноти мають такі групи: зона вільної торгівлі, митні союзи, країни спільного ринку, економічні союзи. На найбільш високому рівні економічної інтеграції зовнішніх ринків знаходяться економічні союзи та співтовариства, а на низькому рівні – зони вільної торгівлі (рис. 1).

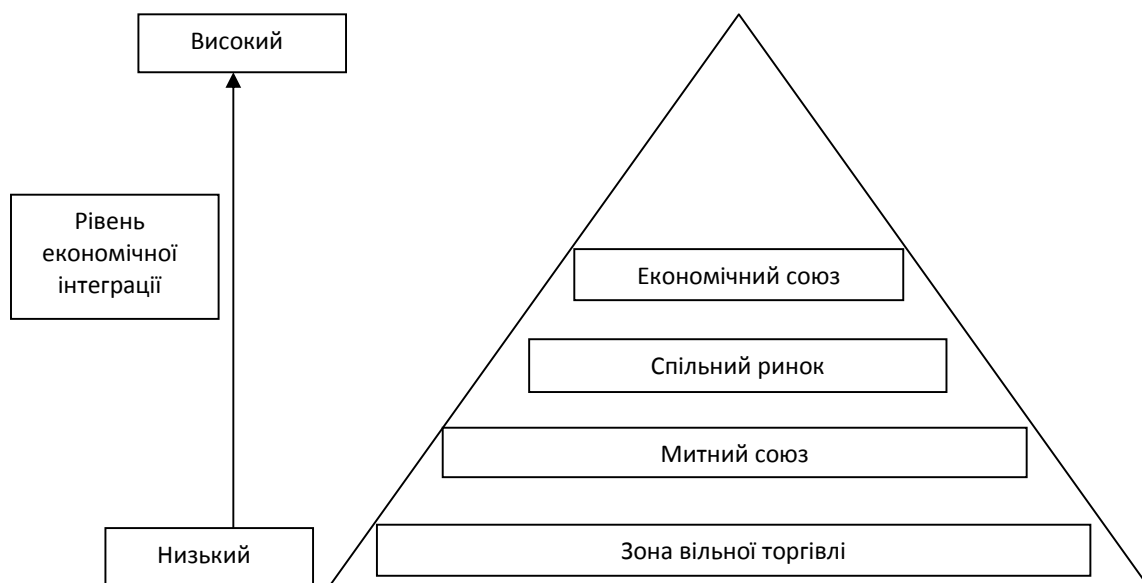


Рис. 1. Рівень економічної інтеграції на регіональних ринках

Від 1 січня 1993 р. змінилися умови діяльності підприємств на території країн Західної Європи, де їм довелося пристосовуватись до нових умов, внаслідок чого вони почали застосовувати концепції та принципи євромаркетингу [5, С. 29].

Початок діяльності Європейського Внутрішнього Ринку (ЄВР) спричинив нові умови діяльності

підприємств та впровадження концепції євромаркетингу, які можна зобразити у формі механізму (рис. 2). Промислова політика ЄС полягає в залагодженні процесів, що пристосовують промисловість до структурних змін, а також утримання корисного стану економічного оточення для подальшого розвитку підприємств.

Зарубжний досвід державного управління

Утворення ЄВР, а точніше знесення тарифних і позатарифних бар'єрів, перешкод, гармонізація податків, створення єдиних норм, правил, стандартів, впливають на ринкову ситуацію в окремих галузях промисловості та послуг. Зміни, що виникають від утворення ЄВР, найсильніше впливають на такі сектори промисловості та послуг:

- легка промисловість;
- фінансові послуги (банки, страхові компанії);
- транспортний ринок (торгівля);
- хімічна та фармацевтична промисловість;
- автомобільна промисловість;
- ринок телекомунікацій [2, С. 44].

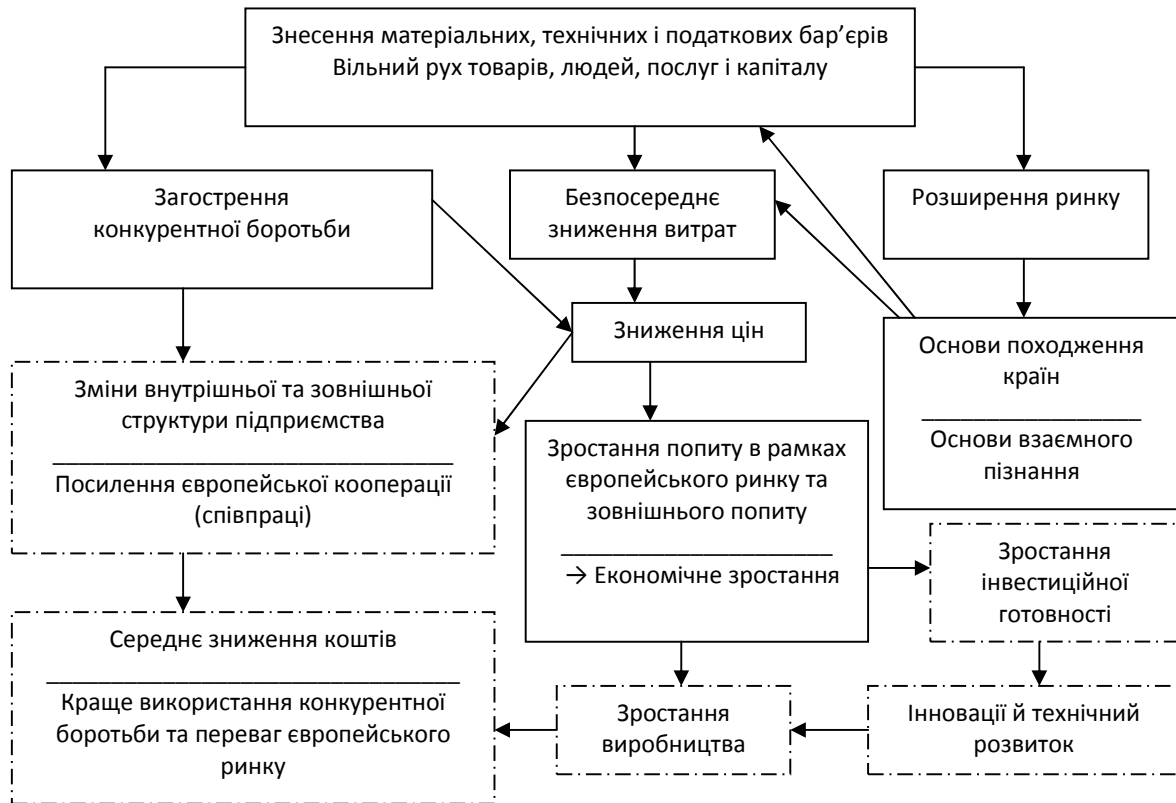


Рис. 2. Механізм Європейського Внутрішнього Ринку [5, С. 29]

Західні економісти, розглядаючи економічну роль держави, визначають три її функції: ефективність, справедливість, стабільність. Дія держави відносно ефективності полягає в тому, щоб виправити такі недоліки ринку, як, наприклад, поява монополії або недосконала конкуренція. Коли влада монополій стає значною і ціни підвищуються, виникає невідповідність попиту і пропозиції, а монополії одержують надприбуток, за таких умов держава розробляє та застосовує закони та економічні заходи щодо подолання монополізму, одного з великих недоліків ринкової системи [6, С. 41 – 45].

Досконала конкуренція передбачає зростання кількості виробників з тим, щоб жодне підприємство не могла визначальним чином вплинути на ціну товару. «Недосконала»

конкуренція виникає в тому разі, коли один із конкурентів захоплює монополістичні позиції і визначає ціну товару. До речі, в реальності, як визнають автори, всі власники, крім, можливо, мільйонів фермерів, втягнуті у невилітну конкуренцію. Це переважна модель конкуренції, хоча не завжди прояв монополізму. Якщо фірма диктує високу ціну, але є товари-замінники, то це уже не буде проявом монополії. Тому державне економічне регулювання має бути спрямоване на подолання недоліків «недосконалої, невилітної конкуренції».

Неконтрольований ринковий механізм може призвести до неефективного виробництва або надмірного зростання сфери послуг, коли підприємство використовує такі дефіцитні ресурси, як повітря чи вода, не забезпечуючи витрат по їхній

очистці. Щодо ринку – це зовнішній фактор, який може враховувати і контролювати держава, що вона й робить.

Державна функція справедливості необхідна тому, що ринковий механізм стимулює виробництво товарів, але не регулює, кому дістаються вони. На ринку їх купують ті, хто має гроші, а ті, хто їх не має, бідні. Отже, ефективна ринкова система відтворює істотну соціальну нерівність. І лише держава може змінити ситуацію шляхом перерозподілу доходів, по-перше, за допомогою прогресивного оподаткування і, по-друге, забезпеченням допомоги старим, непрацездатним, багатодітним, а також безробітним та іншим.

І нарешті, функція стабільності, яку виконує державне економічне регулювання, полягає в тому, щоб контролювати в макроекономічному плані хід економічного циклу. Спираючись на теорію Д. Кейнса та його послідовників і критиків, держава обережно використовує фінансову та податкову політику для того, щоб вплинути на рівень і темпи виробництва, підтримання зайнятості, проведення антиінфляційних заходів.

П. Самуельсон та В. Нордхаус роблять висновок: «ринковий механізм визначає ціни та виробництво у багатьох сферах, у той час як Держава регулює ринок за допомогою оподаткування, витрат, регулювання. Обидві сторони – ринок і держава – істотні» [4, С. 110].

Треба сказати, що економічна діяльність держави не є чимось сталим, раз назавжди даним. У процесі історичного розвитку певною мірою змінюється і характер, і самі методи державного втручання в економіку. Якщо раніше досить широко застосовувались силові, грубі, адміністративні методи, то зараз все більше переважають економічні, які більш гнучкі і маневрені, більше відповідають тим вимогам, що висуваємо господарських механізмів бурхливий науково-технічний прогрес. Все менше увага приділяється розробці детальних довгострокових планів-програм і все більше уваги приділяється ранньому виявленню назрілих проблем і труднощів, якнайшвидшому втіленню прийнятих рішень.

Разом із зміною характеру виробництва змінюються не лише методи, але й цілі державного регулювання. Так, довгі роки державне регулювання було, спрямоване на розширення масового ринку, бо панувало великосерійне стандартизоване виробництво. В сучасних умовах, коли зросла роль та значення якості продукції,

держава всіма засобами спрямовує діяльність підприємств на раціоналізацію та модернізацію виробництва, що забезпечувало б і підвищення якості продукції як головної умови конкурентоздатності, і зростання ефективності виробництва. Для цього особливо широко використовується податкова система. Фірми, які збільшують вкладення одержаного прибутку у вигляді капіталовкладень на модернізацію та раціоналізацію виробництва, одержують пільги у вигляді зменшення податків або навіть звільнення цих сум прибутку від оподаткування. Держава сама цілеспрямовано використовує бюджетні асигнування для розв'язання актуальних господарських проблем, а також стимулює приватний бізнес для формування ефективної структури господарства.

Зростають і видозмінюються економічні функції держави по забезпеченню сприятливих умов функціонування виробництва. Держава використовує свою силу та вплив для суворого виконання договірних зобов'язань, підвищення відповідальності за відповідність якості продукції рекламним характеристикам, дотримання стандартів та норм використання природних багатств, охорони навколишнього середовища, безпечності для здоров'я людей вироблюваної продукції.

Держава використовує різноманітні економічні засоби для регулювання зовнішньої торгівлі, як експорту товарів, особливо нової техніки і технології, так і імпорту. Розвивається та зміцнюється інформативно-аналітична база державної економічної та соціальної політики, що дає змогу здійснювати всебічний аналіз соціально-економічних процесів, передбачати їх наслідки.

У межах розвитку стратегії євромаркетингової концепції дедалі більшу роль відіграє аналіз портфоліо країн ЄС. Його застосування неминуче для вибору євrorинку в рамках євромаркетингової стратегії.

Портфельний аналіз є основним інструментом стратегічного планування підприємства на євrorинку. Для потреб євромаркетингу важливе значення має портфоліо країн і регіонів, що визначає привабливість окремих частин євrorинку [3, С. 75 – 79].

На основі аналізу зроблено портфоліо країн Європейського Союзу з погляду на рівень ризику і привабливість ринку (рис. 3).

Зарубжний досвід державного управління

| | | | | |
|---------------|----------|---------------------|--|--|
| Рівень ризику | Низький | Люксембург I | Фінляндія, Бельгія, Нідерланди, Австрія, Швеція, Данія IV | Франція, Німеччина VII |
| | Середній | II | Ірландія, Чехія, Польща, Португалія, Греція, Угорщина V | Іспанія, Італія, Великобританія VIII |
| | Високий | III | VI | Росія, Україна IX |
| | | Низька | Середня | Висока |
| | | Привабливість ринку | | |

Рис. 3. Портфоліо вибраних ринків європейських країн [3, С. 77]

Видно, що найбільший інтерес для інвесторів становлять Франція та Німеччина завдяки низькому рівню ризику та високій привабливості ринку. Країни Центрально-Східної Європи відзначаються середнім рівнем стабільності та привабливості ринку. Україна і Росія, які мають високий ступінь ризику, відзначаються високою привабливістю ринку завдяки незначному рівню конкуренції та великій кількості потенційних споживачів.

Висновки

Таким чином, економічна роль держави, розвиваючись та вдосконалюючись, стає більш гнучкою, бо переходить до використання більш дійових економічних методів. Структура сучасного господарського регулювання шляхом удосконалення методів державного впливу на економіку змінилася, посилився фактор свідомого впливу на економічні процеси. А це, в свою чергу, сприяло помітному скороченню стихійності в розвитку економіки.

Література:

1. Акулич И. Л. Международный маркетинг [Текст] : учеб. пособ. / И. Л. Акулич. — Мн. : Выш. шк., 2006. — 544 с.
2. Зяйлик М. Ф. Евромаркетинг [Текст] : навч. посіб. / М. Ф. Зяйлик, Л. Б. Зяйлик. — К.: Кондор, 2009. — 226 с.
3. Komor M. Euromarketing. Strategie marketingowe przedsiębiorstw na eurorynku [Text] / M. Komor / — Warszawa : Wyd. Naukowe PWN, 2000. — 110 s.
4. Самуэльсон П. Экономика / П. Самуэльсон, В. Нордхаус // Экономические науки [Текст]. — 1990. — № 1. — С. 110—112.

5. Toepfer A. Euro—Audit. Erfolgreiche Vorbereitung mittelstaendische Untcrnehmen auf den Europaeischen Binnncmarkt «Zeitschrift Fuehrung und Organisation» [Text] / A. Toepfer — 1990. — № 1. — S. 29.

6. Чухно А. А. Ринок. / А. А. Чухно. — К.: Т—во «Знання» УРСР, 1991. — 48 с.

7. Шанин И. Западный опыт и опасность коммунизма наоборот / И. Шанин // Коммунист [Текст]. — 1990. — № 1. — С. 65.

References:

1. Castells M.(1996) The Rise of the Network Society, the Information Age: Economy, Society and Culture. Vol. I, Blackwell Publishers, Cambridge, UK
2. Uhanov E.V. (2010) “Network communication and social self-determination of the individual”, Abstract of Ph.D. dissertation. Social philosophy. Z.N. Karazin National University of Kharkov, Kharkov, Ukraine
3. The NISPAcee Journal of Public Administration and Policy Special Issue: Public Management Now and in the Future: does Technology Matter? Volume III, Number 2, Winter 2010/2011.Bratislava, Slovak Republic
4. Ukraine in 2010: Annual Assessment of Socio-political and Socio-economic Development: a Monograph(2010),National Institute for Strategic Studies,Kyiv,Ukraine
5. Dubov D.V., Ozhevan O.A.,Gnatiuk C.L.(2010). Informatsiyne suspilstvo v Ukraine, globalny vyklyki ta natsionalni mozhlivosti: analitychna dopovid.[Information Society in Ukraine: Global Challenges and Local Opportunities: Analytical Report], National Institute for Strategic Studies, Kyiv, Ukraine.
6. The latest ICT to modernize public administration: foreign and domestic experience: Zbirka dopovidej na naukovopractychnomu seminary [Seminar Proceedings of the Scientific and Practical seminar],National University Dnipropetrovsk, Ukraine.